

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

Співфінансується
Європейським Союзом

Вигоди для українців від вступу в ЄС : екологічна якість життя

У публікації розглядається, як змінилась екологічна якість життя мешканців колишніх країн-кандидатів з часу вступу в ЄС. Вивчення досвіду цих держав допоможе зрозуміти та краще інформувати українців про те, які вигоди вони можуть отримати від вступу України в ЄС.

Авторські права на цей документ належать ГО «Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля». Будь-яке використання, окрім загальноприйнятих наукових норм цитування, інформації, що відображає зміст цього аналітичного документа, без письмової згоди забороняється. Цитувати як: «Вигоди для українців від вступу в ЄС : екологічна якість життя. Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля» (2025)».

Публікація підготована у рамках проєкту “Кроки до вступу в ЄС: довкілля і зміна клімату” за підтримки Європейського Союзу та Міжнародного фонду «Відродження» у рамках спільної ініціативи «Вступаємо в ЄС разом».

Матеріал відображає позицію авторів і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу та Міжнародного фонду «Відродження».

Міжнародний фонд «Відродження» – одна з найбільших благодійних фондів в Україні, що з 1990-го року допомагає розвивати в Україні відкрите суспільство на основі демократичних цінностей. За час своєї діяльності Фонд підтримав близько 20 тисяч проєктів, до реалізації яких долучилися понад 60 тисяч активістів та організацій України на суму понад 200 мільйонів доларів США.

Сайт: www.irf.ua

Facebook: [www.fb.com/irf.ukraine](https://www.facebook.com/irf.ukraine)

Європейський Союз – це економічний і політичний союз 27 європейських країн. Він заснований на цінностях поваги до людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права та поваги до прав людини, зокрема прав осіб, що належать до меншин. ЄС діє на глобальному рівні для сприяння сталому розвитку суспільств, довкілля та економік, щоб кожен міг отримати з цього користь.

Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля» – неприбуткова громадська аналітична організація, створена у 2006 році для проведення незалежних досліджень та навчальноінформаційних заходів в Україні та регіоні Східної Європи, Кавказу та Центральної Азії.

www.rac.org.ua

© Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля», 2025

Зміст

Вступ.....	4
Міцне здоров'я та благополуччя.....	6
Чиста вода та належні санітарні умови.....	15
Доступна та чиста енергія.....	20
Промисловість, інновації та інфраструктура.....	23
Сталий розвиток міст і громад.....	25
Збереження морських екосистем.....	27
Захист та відновлення наземних екосистем.....	29
Висновки.....	31

Вступ

Вступ України в ЄС – стратегічний курс, визначений державою на конституційному рівні. Він вимагає від держави не лише реформування її правопорядку, але й втілення в життя цінностей, на яких створений і функціонує ЄС. Права людини та верховенство права – один із наріжних каменів, які має забезпечити Україна, що прагне стати членом європейської спільноти. Результативність реформ потребує не лише сталих і спроможних державних інституцій, але й розуміння та підтримки необхідних змін населенням України. Зміни торкнуться повсякденного життя кожної людини. Для ефективного впровадження євроінтеграційних реформ Україною необхідно, щоб громадяни розуміли суть, цілі та завдання таких реформ.

Соціологічні опитування свідчать, що мешканці України отримують недостатньо інформації про вступ в ЄС та не зовсім розуміють вигоди від такого вступу. Восени 2024 року 67% опитаних українців вказали, що їм бракує інформації про те, як на них впливають реформи, пов'язані зі вступом в ЄС, 62% – інформації про вигоди, які громадяни особисто отримають від вступу України в ЄС. Порівняно з опитуванням, проведеним у грудні 2022 р. – січні 2023 р., ці показники навіть погіршились (у 2023 році вони становили відповідно 61% та 54%). Водночас, опитування вказують на те, що більшість українців очікують від вступу України в ЄС кращого майбутнього для дітей (65%), миру, безпеки та економічного зростання (по 60%), підвищення якості та рівня життя (59%).

Зрозуміло, що вигоди від вступу України в ЄС отримають обидві сторони. Але такі вигоди не можна вимірювати лише економічними показниками. Звісно, для пересічного українця є важливим рівень його життя, розмір зарплат чи пенсій, соціальне забезпечення. Проте, важливими є й показники екологічної якості життя: тривалість здорового життя, доступ до питної води, чисте повітря тощо.

Щоб дослідити, які позитивні зміни відбулись після вступу в ЄС у житті мешканців держав-членів ЄС, що недавно приєдналися до ЄС, ми проаналізували низку показників, які є важливими з точки зору екологічної якості життя громадян. Ми вивчали досвід Естонії, Латвії, Литви, Польщі, Словаччини, Словенії, Угорщини, Чехії, які стали державами-членами у 2004 році, Болгарії і Румунії (2007 рік вступу), а також Хорватії, яка приєдналась до ЄС у 2013 році.

Для дослідження ми використали останні дані, які були доступними в офіційних джерелах ЄС, головню статистичну інформацію Євростату. Дослідження не охоплює усі можливі показники екологічної якості життя, а пропонує декілька тематичних зрізів, які дозволяють прослідкувати взаємозв'язок між зростанням екологічної якості життя та охороною довкілля через призму сталого розвитку держав і громад.

¹ Україна майбутнього: вступ до ЄС, повоєнна відбудова, екологічні проблеми та енергетична незалежність очима пересічного українця. Аналітична записка. – Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля» (2024). <https://rac.org.ua/ekologichna-polityka-ukrayiny/socziologichni-opytuvannya/ukrayina-majbutnogo-yes-po-voyenna-vidbudova-ekologichni-problemy-ta-energetychna-nezalezhnist-ochyma-peresichnogo-ukrayinczya/>

² Європейське майбутнє України: довкілля, енергетика та повоєнна відбудова очима громадян. Аналітична записка. – Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля», DiXi Group (2024). <https://rac.org.ua/vij-na-ta-povoyenna-vidbudova-uk/yevropejske-majbutnye-ukrayiny-dovkillya-energetyka-ta-povoyenna-vidbudova-ochyma-gromadyan/>

³ Третя хвиля опитування суспільної думки українців, проведеного дослідницькою агенцією Info Sapiens на замовлення Transparency International Ukraine. Червень-липень 2025 р. <https://ti-ukraine.org/news/try-chver-ti-ukrayintsiv-pidtrymuyut-vstup-ukrayiny-do-yevrosoyuzu/>

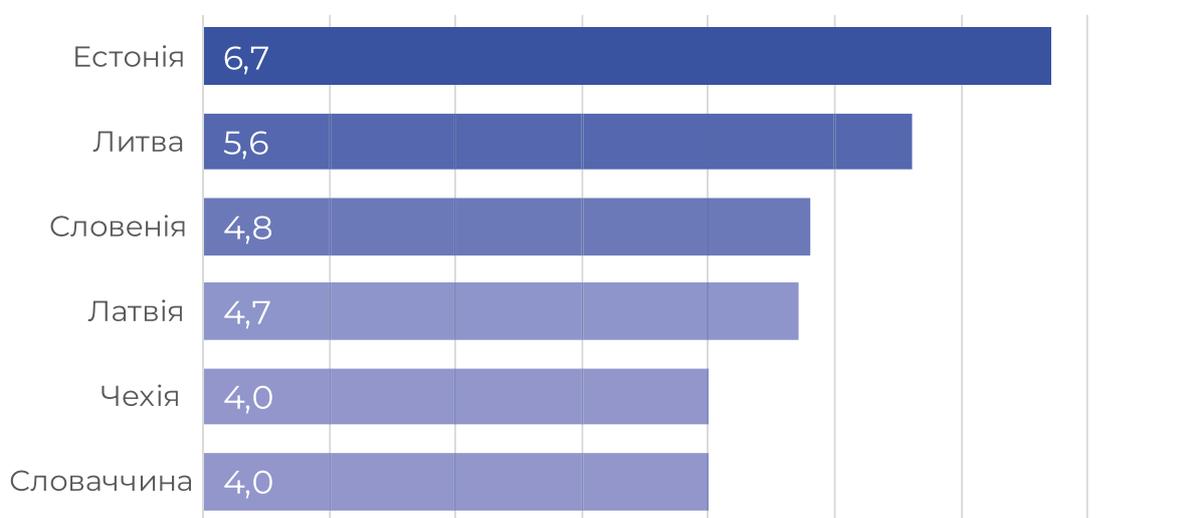
Ми згрупували індикатори екологічної якості життя відповідно до цілей сталого розвитку. Зокрема, тривалість життя і тривалість здорового життя, вплив шуму, передчасна смертність через забруднення повітря увійшли до розділу «Міцне здоров'я та благополуччя», доступ до централізованого водопостачання, якість води для купання – до розділу «Чиста вода та належні санітарні умови». Індикатори частки ВДЕ та зменшення енергетичної бідності характеризують таку ціль сталого розвитку як «Доступна та чиста енергія», а доступ до швидкісного Інтернету описаний в розділі «Промисловість, інновації та інфраструктура». Питання побутових відходів відображено у розділі «Сталий розвиток міст і громад», а збільшення площі природоохоронних територій характеризують цілі сталого розвитку «Збереження морських екосистем» і «Захист та відновлення наземних екосистем».

Отримані результати дослідження можна використовувати для інформування мешканців про вигоди, які вони особисто отримують від членства України в ЄС. Це, в свою чергу, сприятиме підвищенню рівня підтримки населенням вступу в ЄС та євроінтеграційних процесів і реформ загалом. Такі результати можуть комунікувати не лише органи державної влади, а й громадські організації, експерти, представники громад.

Міцне здоров'я та благополуччя

Після вступу до ЄС мешканці держав, які стали членами ЄС, стали жити довше. Найкраще цю тенденцію демонструють Словенія, Чехія та Естонія.

У 2023 році словенці, чехи й естонці стали лідерами за тривалістю життя⁴, яка становила 82 роки, 79,9 та 79,1 років відповідно. Порівняно із роком вступу в ЄС тривалість життя найбільше зросла у мешканців Естонії (на 6,7 років), Литви (на 5,6 років), Словенії та Латвії (майже на 5 років).

■ Кількість років, на яку зросла тривалість життя у 2023 році порівняно з роком вступу в ЄС

Довідково: Середня очікувана тривалість життя українців при народженні у 2021 році була 69,77 років.⁵

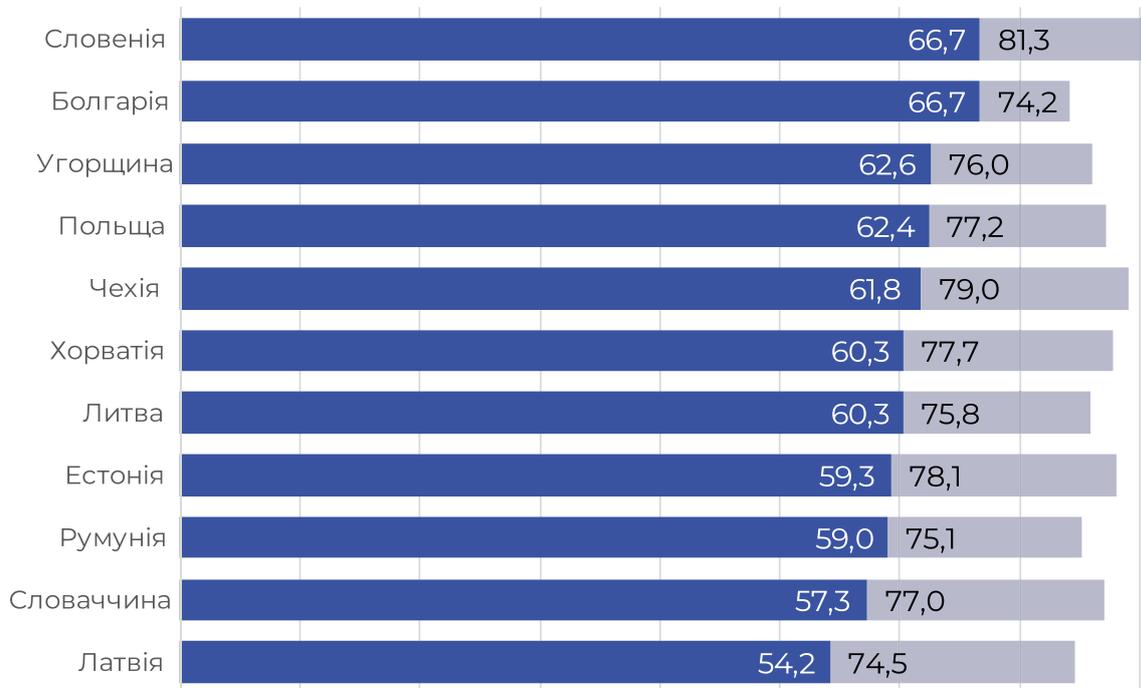
У країнах після вступу в ЄС зросла тривалість здорового життя їх мешканців.

Після вступу до ЄС тривалість здорового життя⁶ мешканців колишніх країн-кандидатів стала довшою. Словенці та болгарини стали лідерами за кількістю років здорового життя при народженні – 66,7 років (станом на 2022 рік). Для словенців це становило 82,0% від очікуваної тривалості життя, а для болгар – 89,9%.

⁴ Очікувана тривалість життя – індикатор в ЄС, який відображає середню кількість років, яку може очікувати прожити новонароджена дитина, якщо протягом свого життя буде піддаватися поточним умовам смертності (ймовірність смерті в кожному віці) // Life expectancy by age and sex. Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_mlexpec_custom_16985111/default/table?lang=en

⁵ Населення України. Демографічний щорічник. – Держстат. 2021. https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2022/zb/10/zb_nasel%20_2021.pdf

⁶ Роки здорового життя (HLY, також відомі як очікувана тривалість життя без інвалідності (DFLE)), визначаються як кількість років, протягом яких людина, як очікується, продовжуватиме жити у здоровому стані (тобто без будь-яких обмежень функціонування та без інвалідності). Вони зосереджені на якості життя, проведеного у здоровому стані, а не на кількості років життя. // Healthy life years by sex. Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/hlth_hlye_custom_17093026/default/table?lang=en

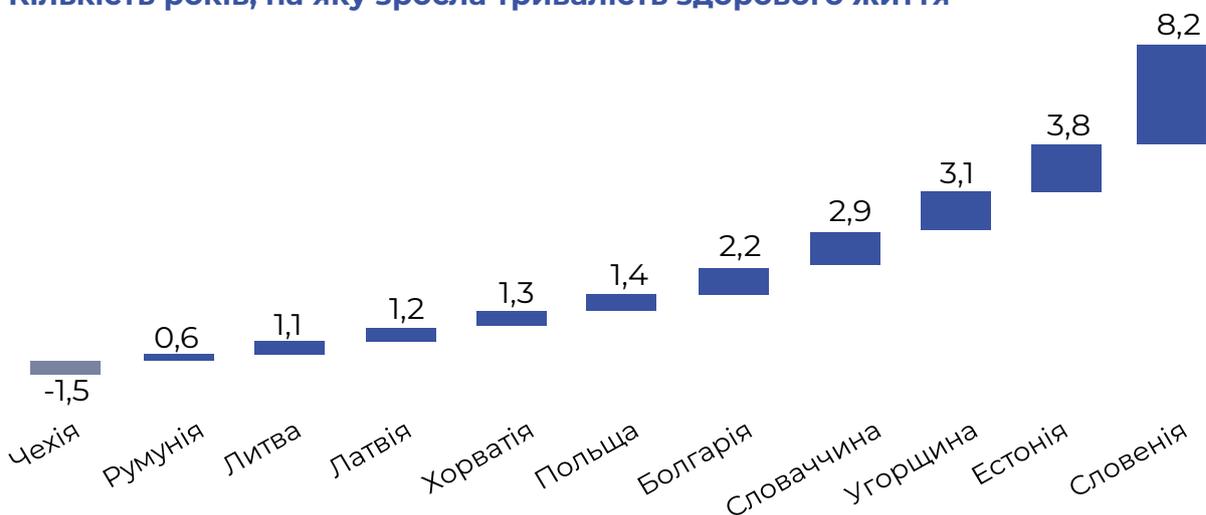

(рік виміру - 2022; одиниця виміру - роки життя)

■ здорове життя ■ очікувана тривалість життя

У 2022 році, порівняно з 2013 роком, тривалість здорового життя найбільше зросла у Словенії (на 8,2 роки). В інших країнах зростання відбулося у межах 0,6-3,8 років. І лише у Чехії спостерігається скорочення здорового життя на 1,5 року.

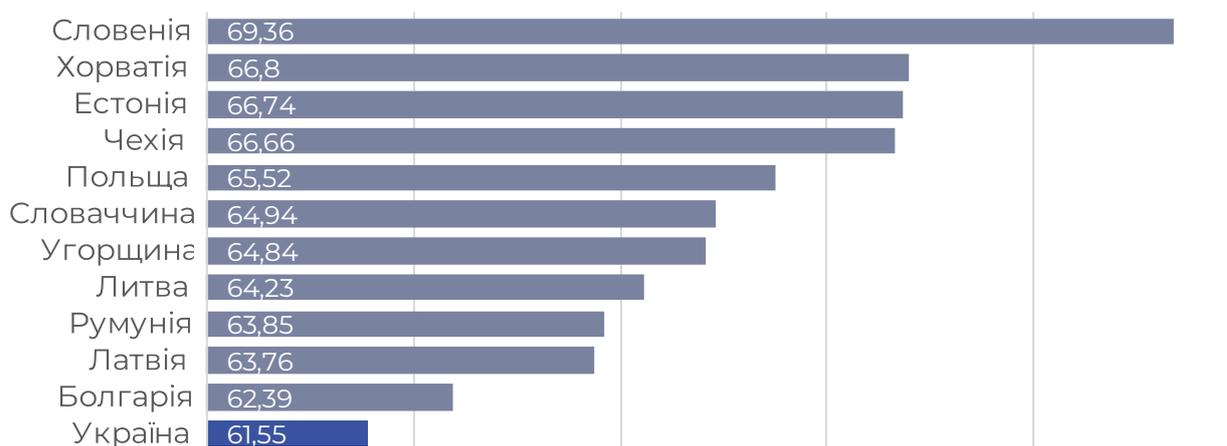
Кількість років, на яку зросла тривалість здорового життя

Довідково: За даними ВООЗ⁷ у 2021 році очікувана тривалість здорового життя українців становила 61,55 років.

⁷ ВООЗ використовує індикатор «Очікувана тривалість здорового життя (HALE) при народженні (роки)» методологія розрахунку якого є відмінною від ЄС // Healthy life expectancy (HALE) at birth. WHO. <https://www.who.int/data/gho/data/indicators/indicator-details/GHO/gho-ghe-hale-healthy-life-expectancy-at-birth>

Очікувана тривалість здорового життя (ВООЗ, 2021, роки)

Після вступу до ЄС мешканці частіше оцінюють стан свого здоров'я як «добрий» та «дуже добрий».

У 2024 році 21,6% населення в ЄС оцінило стан свого здоров'я⁸ як «дуже добре». У таких країнах, як Хорватія, Румунія, Чехія, Словенія та Словаччина цей показник є вищим, ніж середній по ЄС.

Самооцінка стану здоров'я (2024; %; вік 16+)

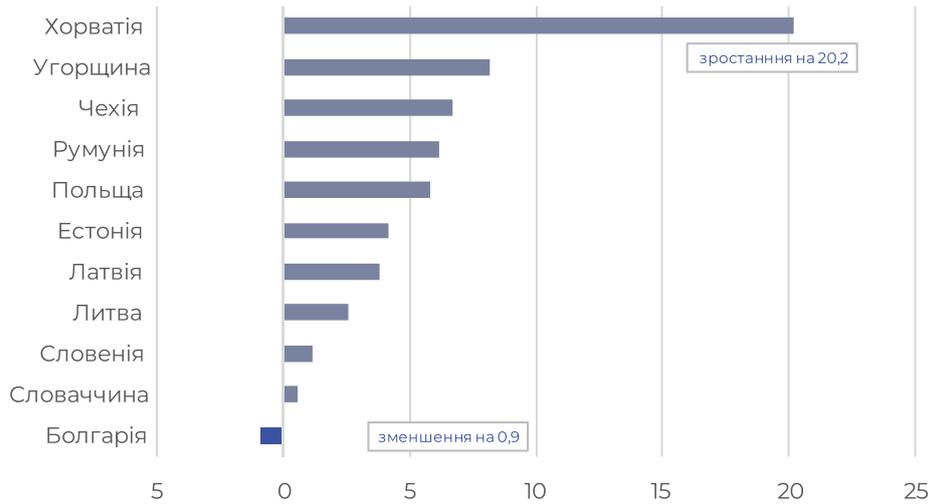
дуже добре	
Хорватія	37,4
Румунія	31,7
Чехія	23,9
Словенія	23,4
Словаччина	23,2
ЄС-27	21,6
Угорщина	16,7
Польща	15,5
Болгарія	14,2
Естонія	12,5
Литва	8,2
Латвія	3,9

добре	
Болгарія	51,6
Польща	48,8
Угорщина	47,7
ЄС-27	46,8
Латвія	45,3
Естонія	45,2
Румунія	43,8
Словаччина	43,6
Словенія	42,8
Чехія	42,4
Литва	40,6
Хорватія	29,7

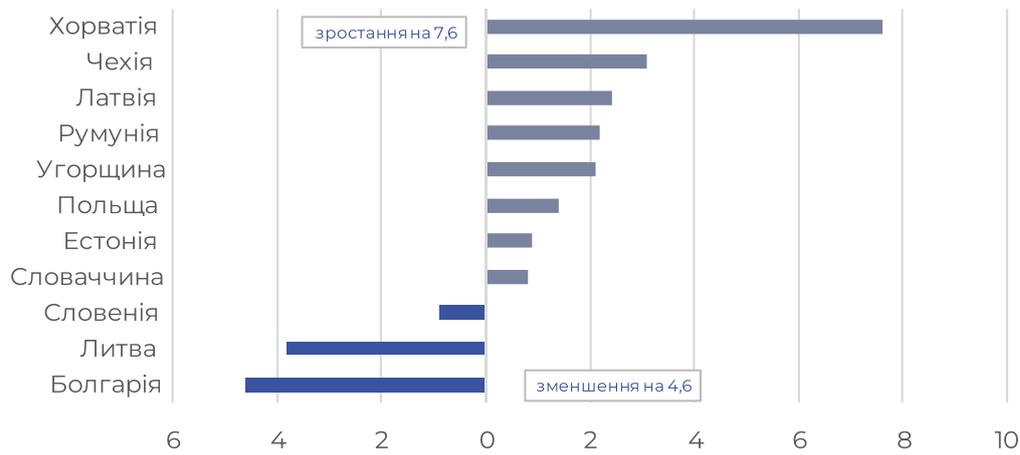
У 2024 році, порівняно з 2013 роком, самооцінка стану здоров'я як «добре» та «дуже добре» зростає серед населення більшості країн, які приєдналися до ЄС. Найбільше зростання продемонструвала Хорватія (на 20,2%). Лише в Болгарії показник зменшився на 0,9%. Натомість, самооцінка стану здоров'я як «погано» та «дуже погано» зменшилася в усіх країнах, окрім Хорватії, де спостерігається незначне зростання (на 0,2%).

⁸ Самооцінка здоров'я – показник, який визначається шляхом опитування респондентів про загальну оцінку стану власного здоров'я. Мешканці оцінюють стан власного здоров'я за шкалою: дуже добре, добре, задовільно, погано, дуже погано // Self-perceived health by sex, age and educational attainment level. Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/hlth_silc_02_custom_18046032/default/table

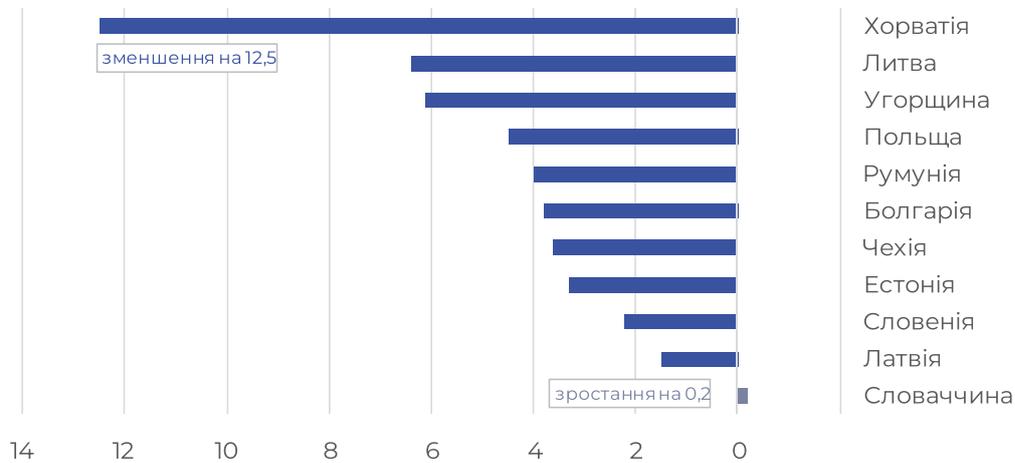
Самооцінка стану здоров'я: добре та дуже добре (у 2024 році порівняно з 2013 роком; %; вік 16+)

Самооцінка стану здоров'я: задовільно (у 2024 році порівняно з 2013 роком; %; вік 16+)

Самооцінка стану здоров'я: погано та дуже погано (у 2024 році порівняно з 2013 роком; %; вік 16+)

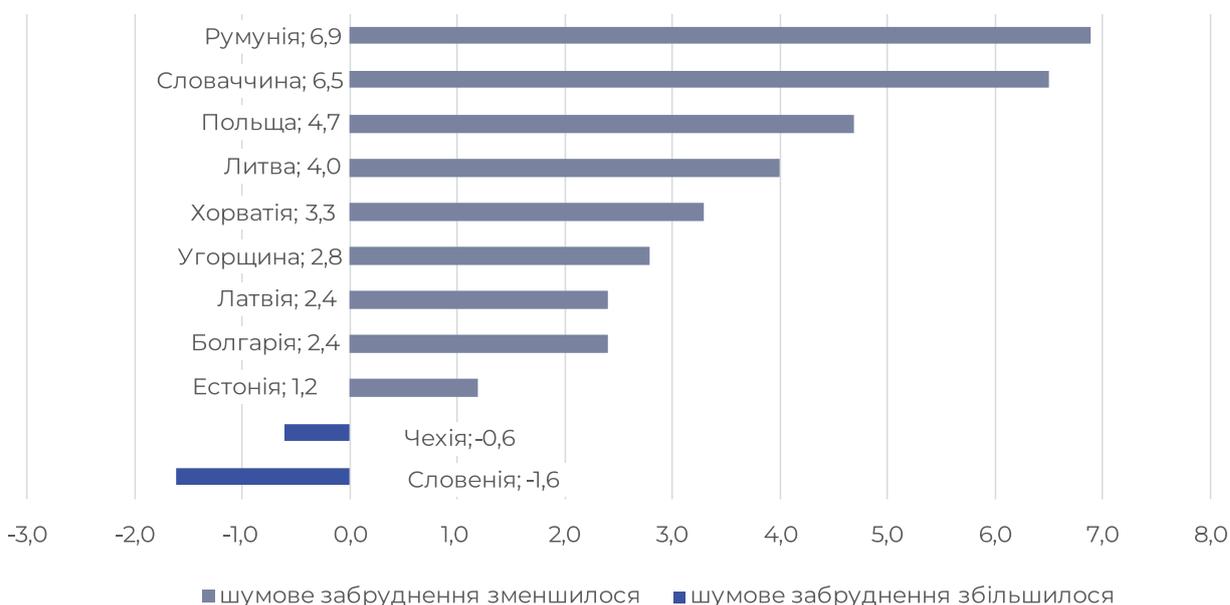

У країнах, що стали державами-членами ЄС, частка населення, яке відчуває негативний вплив шуму, скоротилася.

У 2023 році у більшості країн частка населення, яке відчуває негативний вплив шуму від сусідів та вуличного шуму,⁹ є меншою, ніж середній показник по ЄС. Найбільше вплив шуму відчували мешканці Румунії, Чехії та Словенії (19,5%, 15,5% та 13,9% відповідно). Найменше, серед країн, які останніми приєдналися до ЄС, шум турбує населення Хорватії (6,7%), Словаччини (8,6%) та Болгарії (8,7%).

Порівняно з 2013 роком кількість такого населення найбільше зменшилася у Румунії – на 6,9%. Зменшився відсоток населення і в Словаччині (на 6,5%), Польщі (4,7%) та Литві (4,0%). Мешканці Чехії та Словенії, навпаки, демонструють незначне підвищення показника (на 0,6% та 1,6% відповідно).

Сприйняття мешканцями шумового забруднення (% різниці між 2023 та 2013 роками)

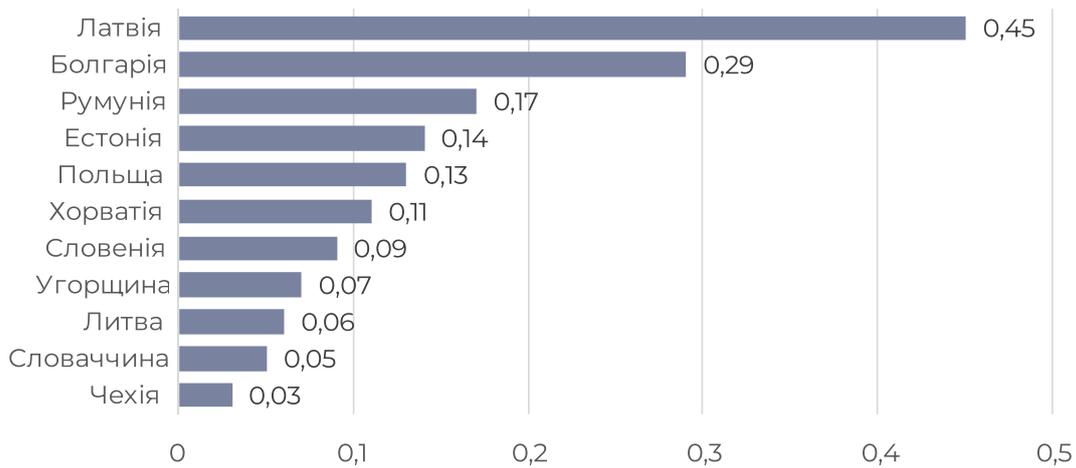
У країнах, які приєдналися до ЄС, спостерігаємо постійне зниження інтенсивності викидів дрібнодисперсного пилу (PM10 та PM2.5). Це зменшує негативний вплив на здоров'я мешканців.

У 2022 році найменша інтенсивність викидів¹⁰ PM2.5 спостерігалася у Чехії, Словаччині, Литві та Угорщині, а викидів PM10 – у Чехії, Литві, Угорщині та Словенії. Проте висока інтенсивність викидів зберігається у Латвії та Болгарії.

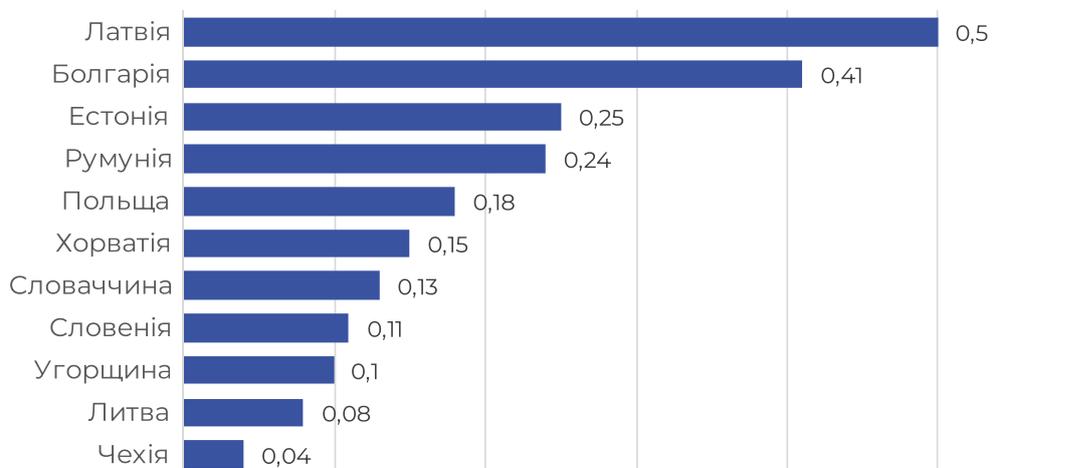
⁹ Шум від сусідів чи вуличний шум – індикатор відображає частку населення, яке скаржиться на шум від сусідів або вуличний шум. Оцінка шумового забруднення є суб'єктивною і залежить від особистого сприйняття людини. Тому зростання показників не обов'язково свідчить про фактичне зростання рівнів шумового забруднення//Noise from neighbours or from the street.Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_mddw01/default/table?lang=en&category=qol.qol_env.qol_env_pol

¹⁰ Інтенсивність викидів в атмосферу від промисловості – індикатор є частиною набору показників Цілей сталого розвитку ЄС. Він використовується для моніторингу прогресу в досягненні ЦСР9 щодо промисловості, інновацій та інфраструктури. Він вимірює інтенсивність викидів твердих частинок (PM10 та PM2.5) на одиницю продукції, виробленої промисловістю. Індикатор допомагає відстежувати, чи стає промисловість чистішою і як результат зменшення негативного впливу на здоров'я населення// Air emission intensity from industry. Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_09_70_custom_18043105/default/table

Інтенсивність викидів PM2.5 (грам/євро; 2022)

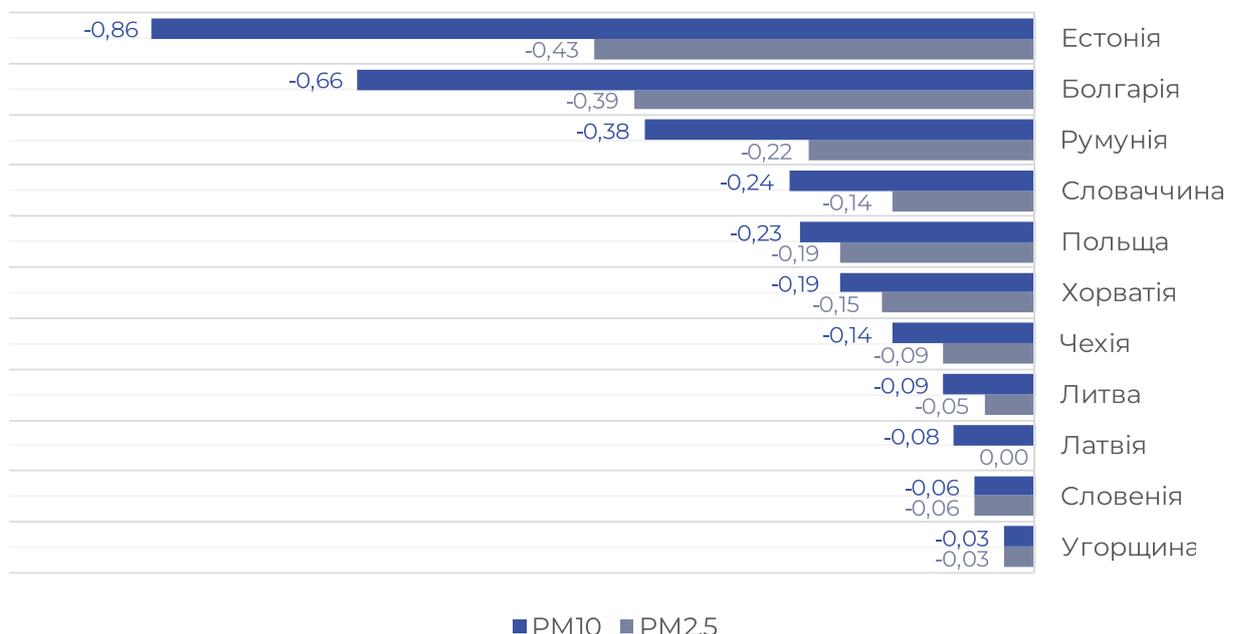

Інтенсивність викидів PM10 (грам/євро; 2022)

У 2022 році у низці країн після приєднання до ЄС знизилась викиди дрібнодисперсного пилу порівняно з 2008 роком. Найбільше скорочення викидів PM10 та PM2.5 спостерігалось в Естонії, Болгарії та Румунії.

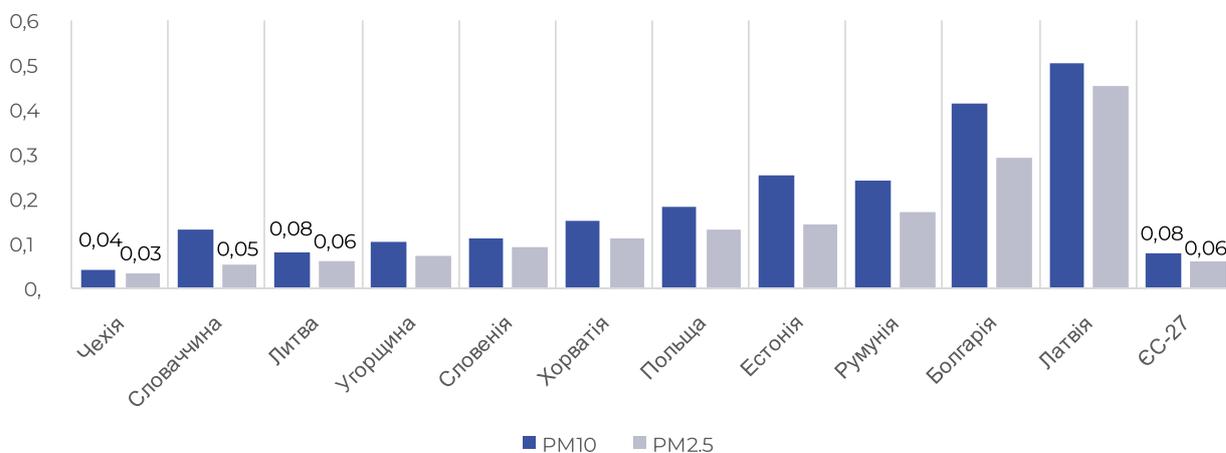
Зміни в інтенсивності викидів PM10 та PM2.5 (грам/євро; у 2022 р. порівняно з 2008 р.)

■ PM10 ■ PM2.5

Хоча країни досягнули зменшення інтенсивності викидів дрібнодисперсного пилу, станом на 2022 рік їхні показники залишаються вищими порівняно з середнім показником по ЄС, за винятком Чехії, Словаччини, Литви та Угорщини.

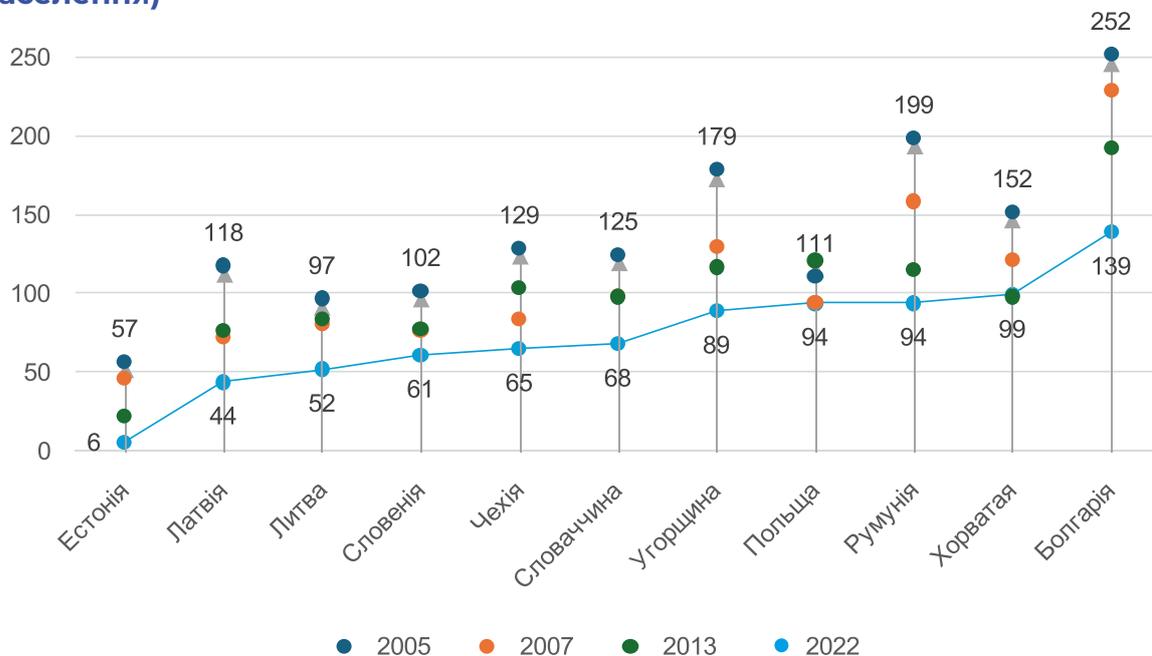
Інтенсивність викидів PM10 та PM2.5 (грам/євро; 2022)

Передчасна смертність, спричинена забрудненням повітря дрібнодисперсним пилом, суттєво знизилася у державах-членах після їх вступу в ЄС.

Станом на 2022 рік у колишніх країн-кандидатів простежується загальна тенденція щодо зменшення передчасної смертності від дрібнодисперсного пилу (PM2.5) у порівнянні з 2013 роком¹¹.

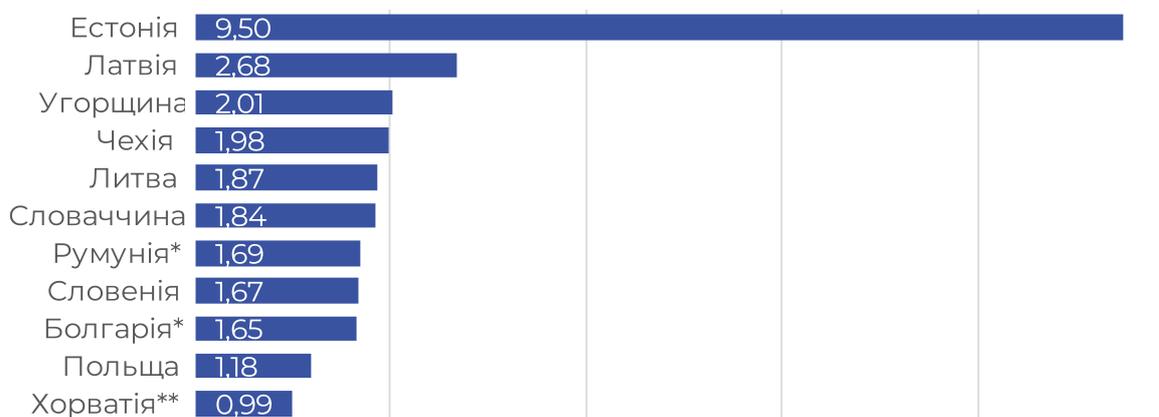
Передчасна смерть людей через вплив PM2.5 (кількість осіб на 100 000 населення)

¹¹ Передчасна смертність через вплив дрібних твердих частинок (PM2.5) – індикатор, який використовується для моніторингу прогресу в досягненні Цілі сталого розвитку 11 щодо забезпечення інклюзивності, безпеки, стійкості та сталості міст та населених пунктів, а також Цілі сталого розвитку 3 щодо міцного здоров'я та благополуччя. Індикатор показує, скільки людей передчасно помирає через забруднене повітря (частинки PM2.5) // Premature deaths due to exposure to fine particulate matter (PM2.5). Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_11_52_custom_17598764/default/table

Більшість країн, які нещодавно стали державами-членами ЄС, досягли успіхів зі скорочення передчасної смертності, спричиненої дрібнодисперсним пилом. Проте рівень досягнень різний для різних країн. Наприклад, Естонія скоротила частку смертності майже вдесятеро у 2022 році, порівняно з 2005 роком. В усіх країнах після вступу спостерігаємо позитивну динаміку скорочення рівня смертності.

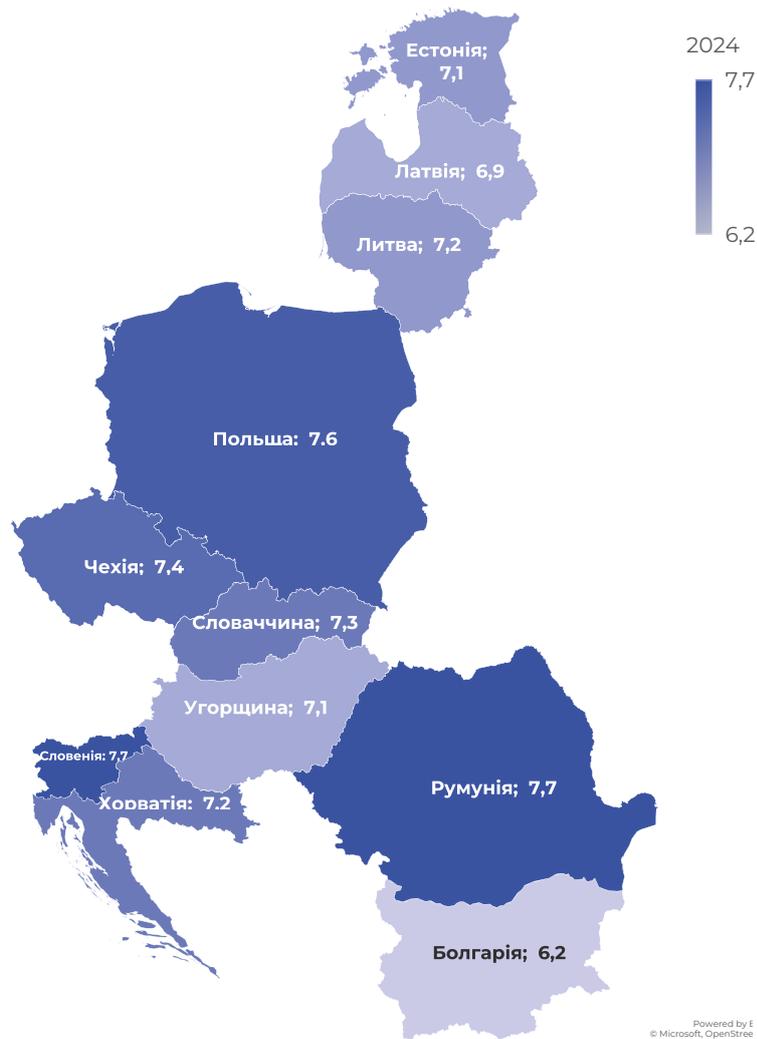
Передчасна смертність людей через вплив PM2.5 (скорочення у 2022 році порівняно з 2005 роком, * - з 2007 р., ** - з 2013 р. Одиниця виміру - рази)

Після вступу в ЄС зростає відчуття задоволеності життям, а в багатьох країнах є вищим від середнього по ЄС.

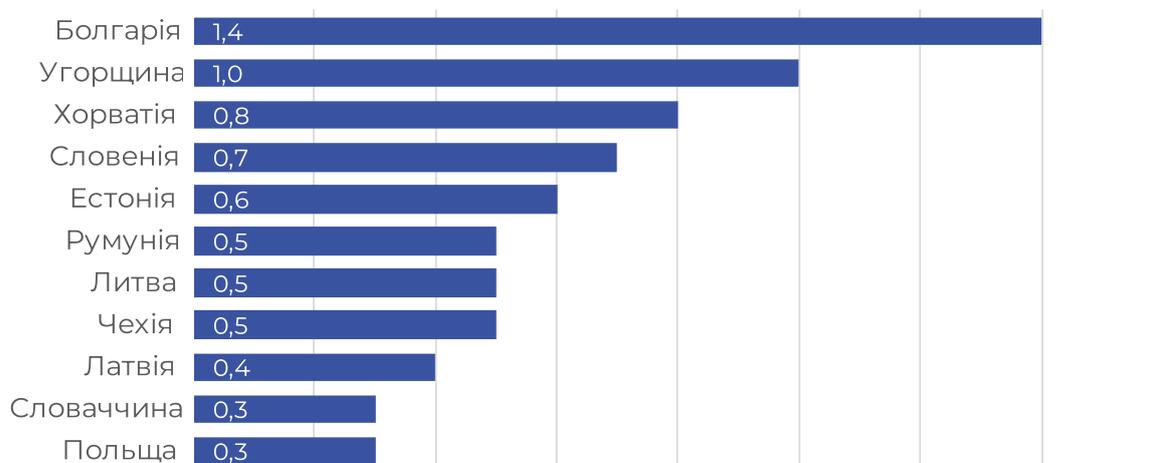
У 2024 році показник задоволеності життям¹² в ЄС становив 7,2 за шкалою від 0 до 10. Серед країн, які нещодавно приєдналися до ЄС, більшість мали показники на рівні середнього показника по ЄС або вище. Словенія та Румунія мали найвищий показник – 7,7, за ними йдуть Польща (7,6), Чехія (7,4) та Словаччина (7,3), Литва та Хорватія мали такий самий показник, як ЄС (кожна по 7,2). Найнижчі показники спостерігаються в Болгарії (6,2) та Латвії (6,9).

Загальна задоволеність життям (2024; особи 16+; від "0" до "10")

Порівняно з 2013 роком, показник загальної задоволеності життям зріс у всіх країнах після їх приєднання до ЄС. Найбільші зміни спостерігалися у Болгарії.

Зміни у загальній задоволеності життям (у 2024 році порівняно з 2013 роком; особи 16+; від "0" до "10")

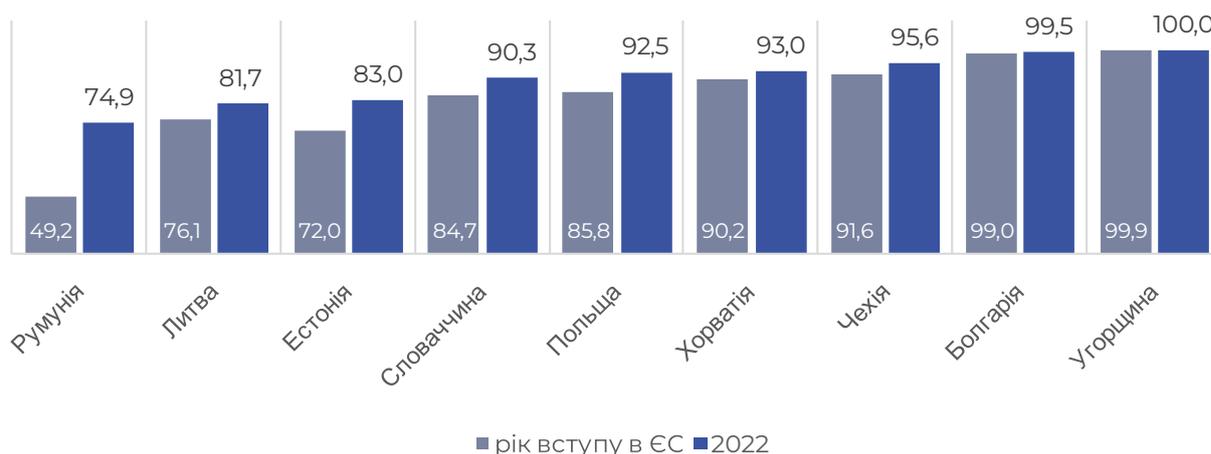
¹² Загальна задоволеність життям – індикатор, який Євростат визначає як суб'єктивну оцінку свого життя в цілому, що оцінюється за шкалою від 0 (зовсім не задоволений) до 10 (повністю задоволений) // Overall life satisfaction by sex, age and educational attainment. Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_pw01_custom_18043621/default/table

Чиста вода та належні санітарні умови

Вступ до ЄС посприяв покращенню доступу людей до централізованих систем водопостачання, що гарантує безпеку та сталість водозабезпечення.

На момент вступу в ЄС населення країн-кандидатів мало різний доступ до систем водопостачання¹³. В одних країнах майже усе населення користувалося послугами систем водопостачання (наприклад, Угорщина та Болгарія), в інших – лише половина населення (Румунія).

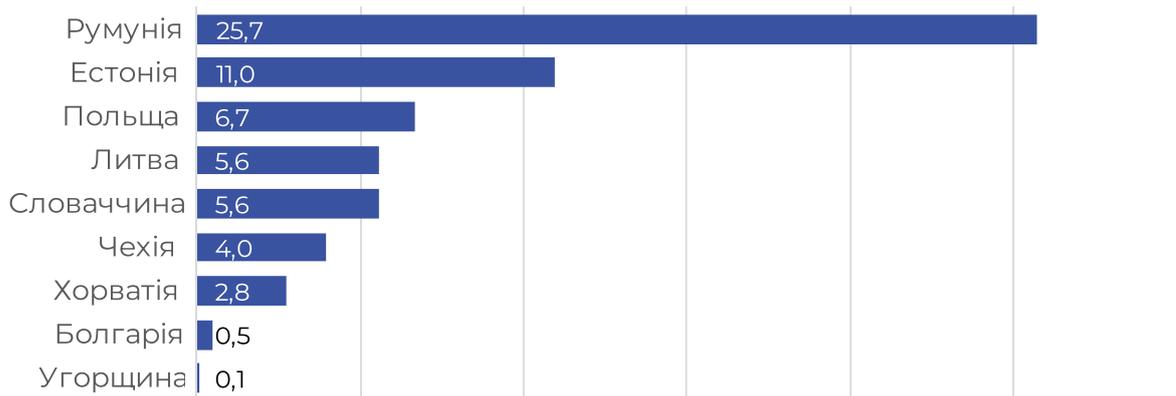
Частка населення, підключеного до системи централізованого водопостачання

Після набуття повноправного членства в ЄС в країнах збільшилась частка населення, яке має доступ до централізованого водопостачання. У 2022 році найменший відсоток мешканців з доступом до централізованого водопостачання був у Румунії, але саме ця держава показала найбільший приріст – з 49,2% у 2007 році до 74,9% у 2022 році.

¹³ Населення, підключене до системи централізованого водопостачання, відображає відсоток такого населення від загальної чисельності населення// Population connected to public water supply. Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/env_wat_pop/default/table?lang=en&category=env.env_wat.env_nwat ; Population connected to public water supply. UNECE. <https://unece.org/fileadmin/DAM/env/europe/monitoring/Indicators/C-6-en-final.pdf>

Зростання частки населення, підключеного до системи централізованого водопостачання (%)

2022 порівняно з роком вступу в

Довідково: За даними Рахункової палати¹⁴ у 2023 році лише 65% українців мали доступ до централізованого водопостачання. Частка міського населення з доступом до централізованого водопостачання суттєво відрізняється від сільського (відповідно 88,8% та 25,7%).

Україна: населення, яке має доступ до централізованого водопостачання (%)

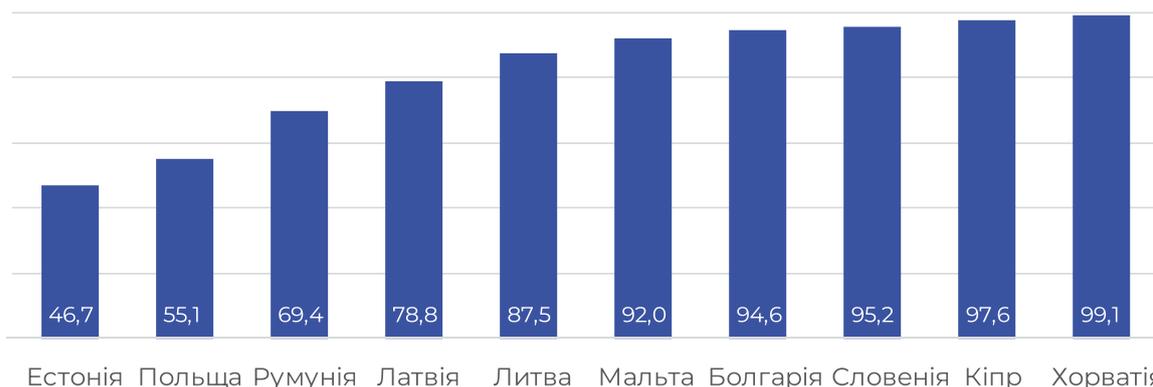
Країни, які приєдналися до ЄС, демонструють високий рівень якості вод для купання: більшість прибережних і внутрішніх водойм для купання мають відмінну якість.

У 2023 році такі країни як Хорватія, Кіпр, Словенія, Болгарія та Мальта мали понад 90% прибережних вод для купання з відмінною якістю¹⁵.

¹⁴ Звіт про результати аудиту ефективності виконання заходів, спрямованих на досягнення цілі 6 «Забезпечення доступності та сталого управління водними ресурсами та санітарією» Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року. Рахункова палата. 06.06.2023. https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2023/12-7_2023/Zvit_12-7_2023.pdf

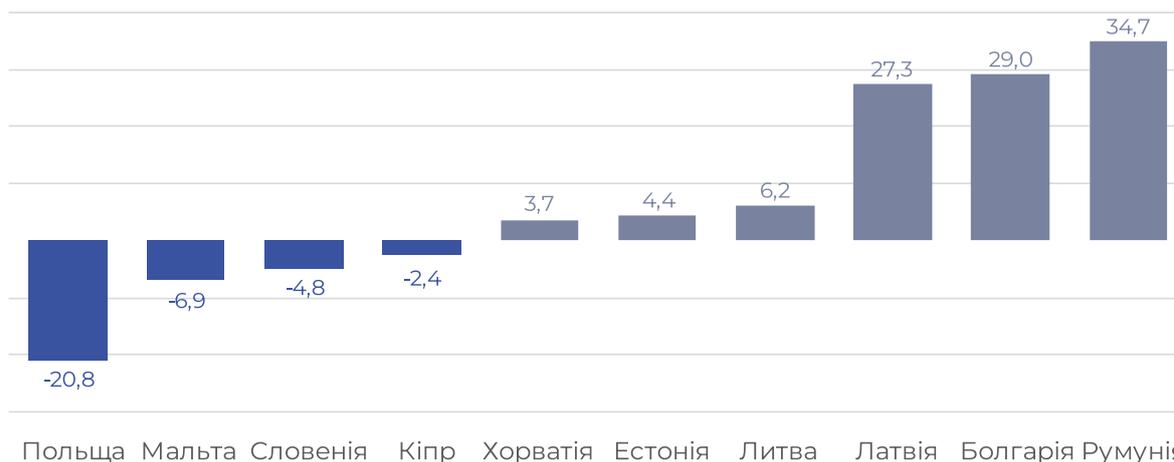
¹⁵ Води для купання з відмінною якістю за місцем розташування – індикатор використовується для моніторингу прогресу в досягненні ЦСР 14 щодо збереження та сталого використання океанів, морів та морських ресурсів для сталого розвитку, а також ЦСР 6 щодо забезпечення доступності та сталого управління водою та належних санітарних умов. Індикатор відображає частку внутрішніх і прибережних місць для купання з відмінною якістю вод в ЄС та державах-членах. За стандартами ЄС стан водойм класифікується від «відмінного» до «поганого» залежно від рівня забруднення// Bathing waters with excellent quality by location). Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_14_40_custom_17496719/default/table?lang=en

Відсоток прибережних вод для купання, які мають відмінну якість (%; 2023 р.)

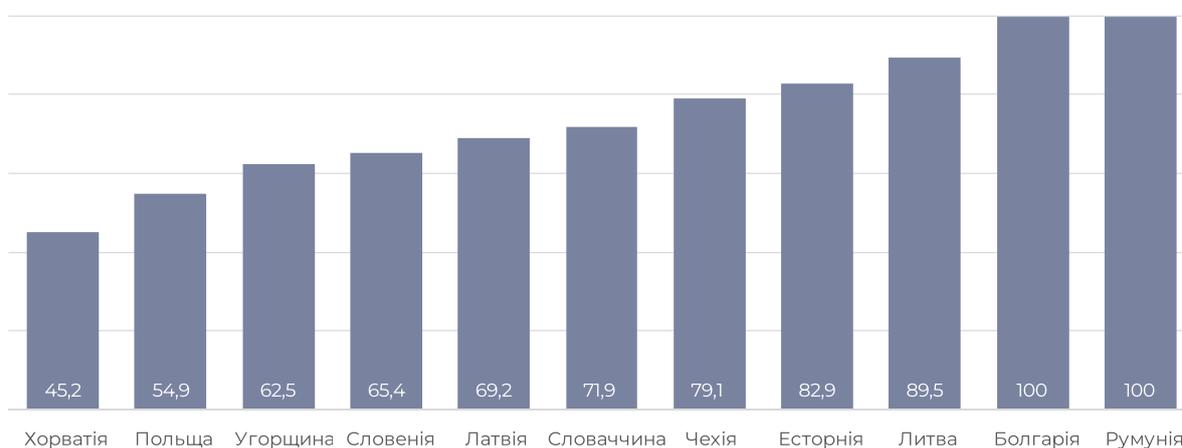
Найбільше зростання відсотку прибережних вод із відмінною якістю спостерігається у Латвії (на 27,3%), Болгарії (на 29,0%) та Румунії (на 34,7%). Найбільше скорочення таких вод відбулося у Польщі (на 20,8%).

Прибережні води для купання, які мають відмінну якість (%; різниця між 2013 та 2023 роками)

У 2023 році в Болгарії та Румунії усі внутрішні води для купання були визнані такими, які мають відмінну якість. Трохи нижчий показник у Литві (89,5%) та Естонії (82,9%).

Внутрішні води для купання, які мають відмінну якість (%; 2023 р.)

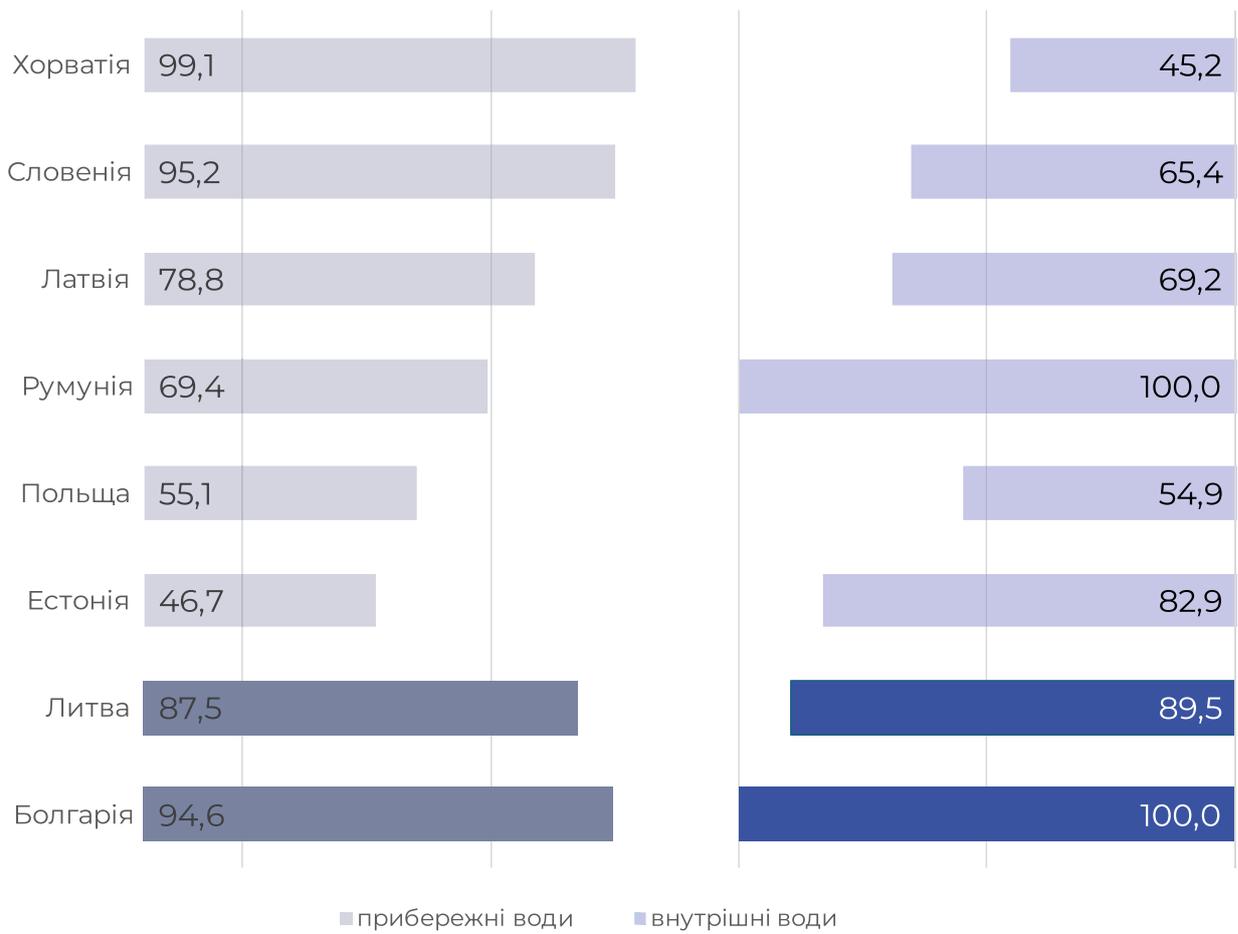
Найбільше відсоток внутрішніх вод для купання, які мають відмінну якість, зріс у Болгарії (на 25,0%), а також у Словенії (на 11,5%), Угорщині (на 9,4%) та Латвії (8,1%). У Хорватії найменший відсоток внутрішніх вод для купання такої якості, але порівняно з 2013 роком вона продемонструвала зростання на 7,7%. Натомість в Естонії, попри високий відсоток внутрішніх вод для купання відмінної якості, відбулося зниження частки таких вод. Польща демонструє скорочення таких вод порівняно з 2013 роком.

Внутрішні води для купання, які мають відмінну якість (зміни між 2013 та 2023 роками)

Найбільші відсотки вод для купання відмінної якості, одночасно як, прибережних, так і внутрішніх, демонструють Болгарія (відповідно 94,6% та 100%) та Литва (87,5 та 89,5%).

Води для купання, які мають відмінну якість (%; 2023 р.)

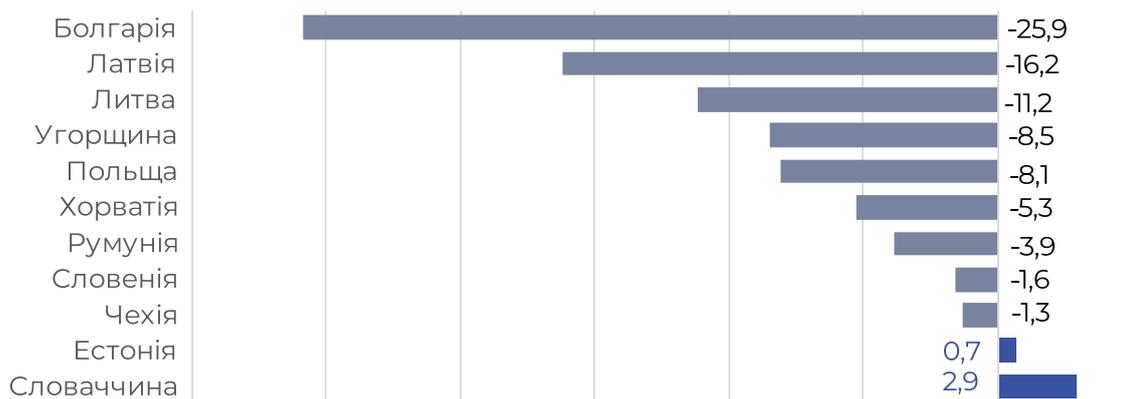

Доступна та чиста енергія

Країни, які приєдналися до ЄС, демонструють стабільне зниження кількості людей, які не можуть опалювати свої домівки через бідність. Зменшення енергетичної бідності – це покращення здоров'я населення та комфорту в оселях.

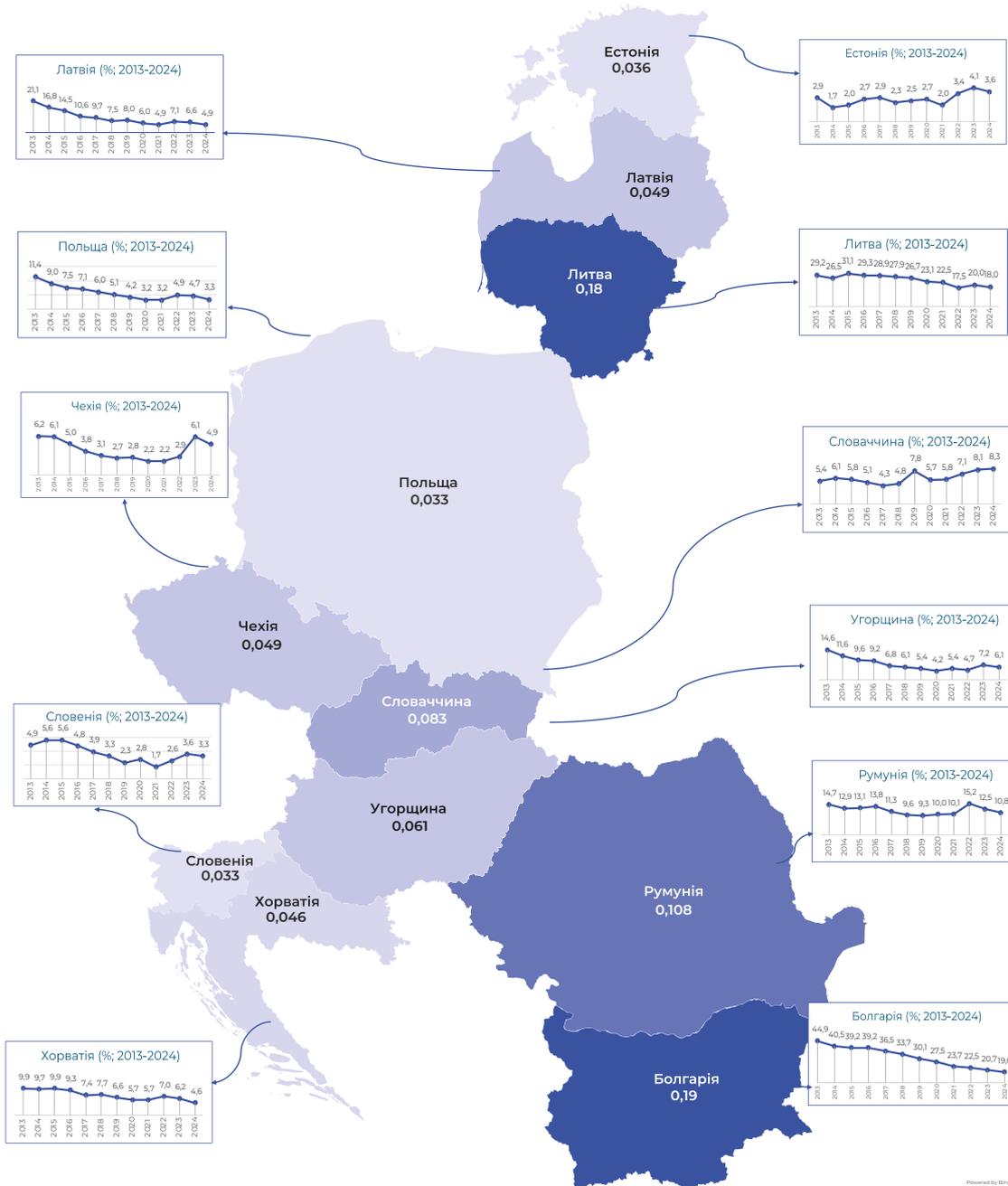
Кількість населення, яке неспроможне підтримувати належний рівень тепла в оселях через бідність, поступово скорочується. Окремі країни демонструють значний прогрес. Наприклад, у 2024 році у Болгарії кількість неспроможного населення скоротилася на 25,9% порівняно із 2013 роком. Скорочення відбулося практично у всіх країнах, що нещодавно приєдналися до ЄС, окрім Естонії (частка збільшилася на 0,7%) та Словаччини (збільшення на 2,9%).

Населення, яке не може підтримувати належний рівень тепла в оселях через бідність (%; 2024 р. порівняно з 2013 р.)

Не зважаючи на те, що Болгарія продемонструвала значне скорочення частки населення неспроможного підтримувати тепло в своїх оселях через бідність, у 2024 році вона залишається країною з найбільшою часткою такого населення (19,0%). Досить високі показники також в Литві (18,0%) та Румунії (10,8%).

Населення, яке не може підтримувати належний рівень тепла в оселях через бідність (%; 2024 р.)

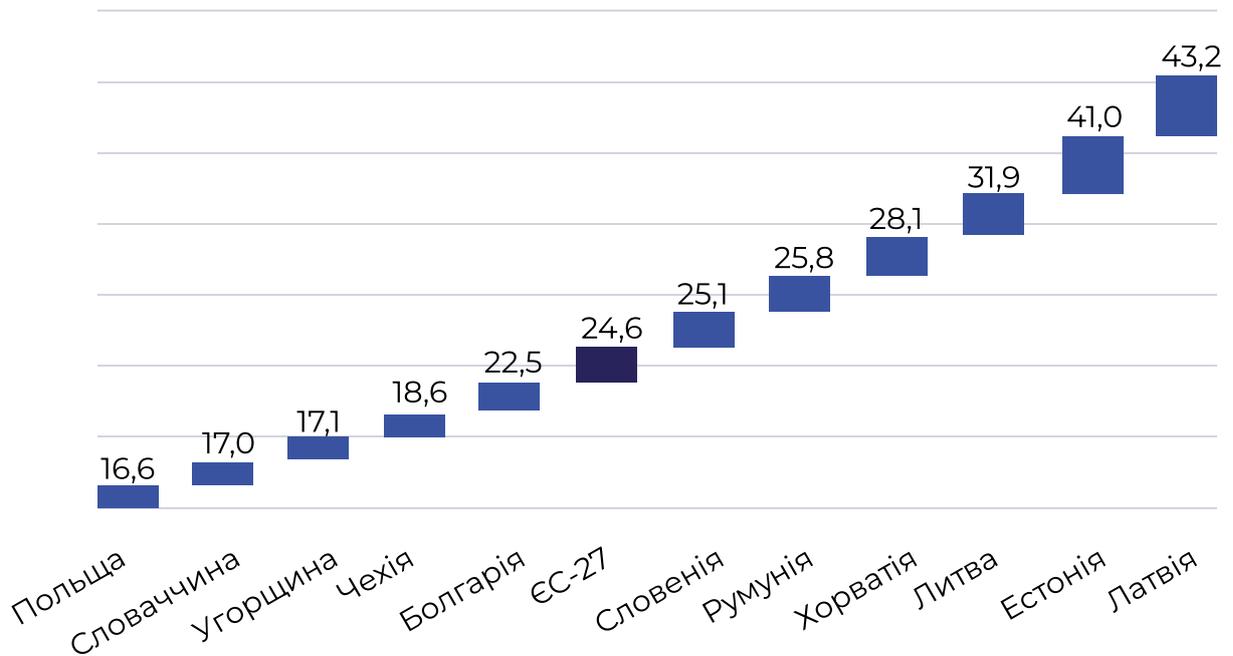

Частка відновлюваних джерел енергії в ЄС зростає, а низка країн, які нещодавно приєдналися до ЄС демонструє значно вище зростання у порівнянні з середнім по ЄС. Зростання частки ВДЕ означає чистіше повітря, менше захворювань населення та передчасних смертей, здоровіше довкілля для життя.

У 2023 році частка відновлюваних джерел¹⁷ у валовому кінцевому споживанні енергії ЄС досягла 24,55%. Серед країн, які недавно приєдналися до ЄС, вищі показники продемонстрували Латвія (43,2%), Естонія (41,0%), Литва (31,9%), Хорватія (28,1%), Румунія (25,8%) та Словенія (25,1%). Найнижчий показник спостерігається у Польщі (16,6%).

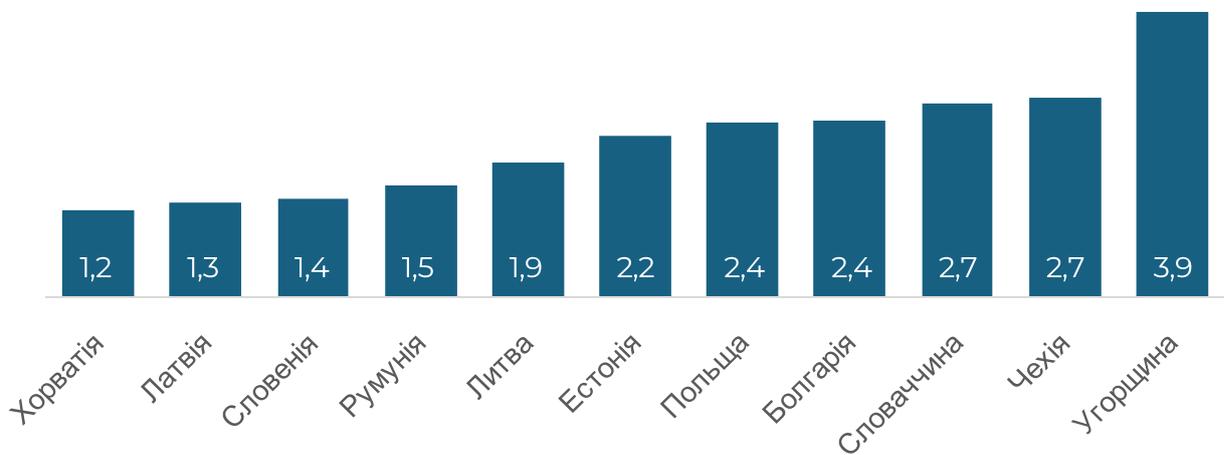
¹³ Частка енергії з відновлюваних джерел – це відношення обсягу енергії, виробленої з відновлюваних джерел, до загального обсягу кінцевого споживання енергії з усіх джерел на конкретній території або в секторі економіки // Share of energy from renewable sources. Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_ind_ren/default/table?lang=en&category=cli.cli_mit; Renewable energy statistics. Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Renewable_energy_statistics#Data_sources

Частка ВДЕ (% , 2023)

Частка ВДЕ у валовому кінцевому споживанні енергії ЄС у 2023 році була майже втричі вище, ніж у 2004 році (відповідно 24,55% у 2023 р. та 9,6% у 2004 р.). В усіх колишніх країнах-кандидатах на вступ в ЄС частка ВДЕ зросла в рази. Найбільше в Угорщині (майже вчетверо) та Словаччині та Чехії – у 2,7 рази.

Зростання частки ВДЕ (разів; 2023 р. порівняно з 2004 р.)

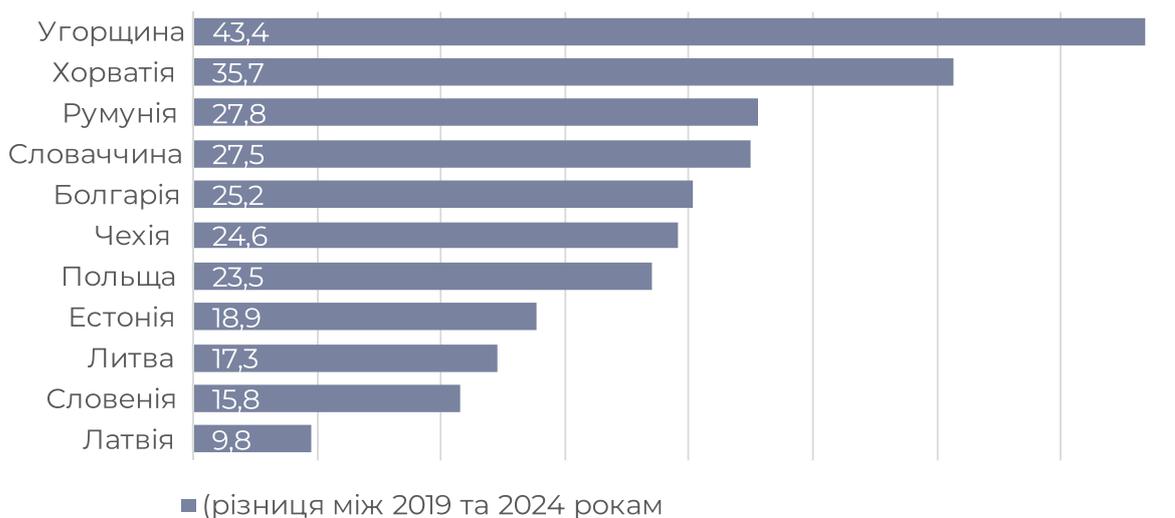

Промисловість, інновації та інфраструктура

Країни, які приєдналися до ЄС, демонструють зростання кількості домогосподарств із доступом до високошвидкісного Інтернету. Європейська інтеграція сприяє доступу до науки і технологій та розширює цифрові можливості населення.

Частка домогосподарств, які мають доступ до високошвидкісного Інтернету,¹⁸ зростає у всіх країнах, що приєдналися до ЄС. У 2024 році (порівняно з 2019 роком) найбільше зростання відсотку покриття високошвидкісним Інтернетом продемонстрували Угорщина та Хорватія, відповідно на 43,4% та 35,7%. Це більше ніж в середньому по ЄС (на 32,2%).

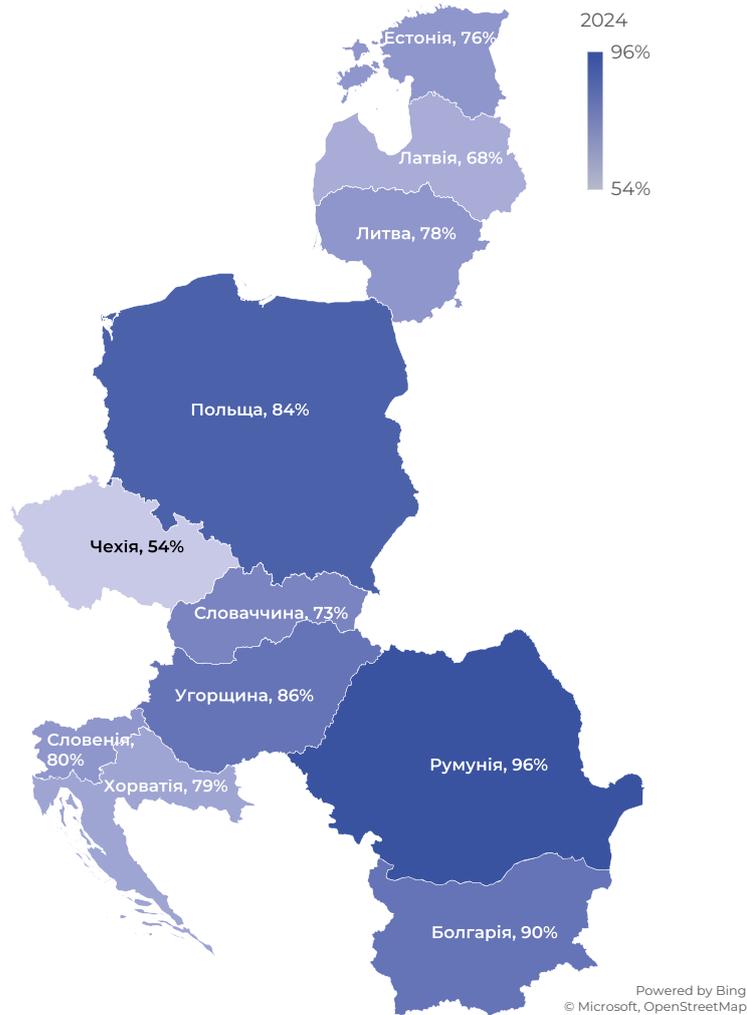
Покриття високошвидкісним Інтернетом (% домогосподарств)

У 2024 році найбільше домогосподарств покрито високошвидкісним Інтернетом в Румунії (96%), Болгарії (90%), Угорщині (86%), Польщі (84%) та Словенії (80%), найменше – у Чехії (54%) та Латвії (68%).

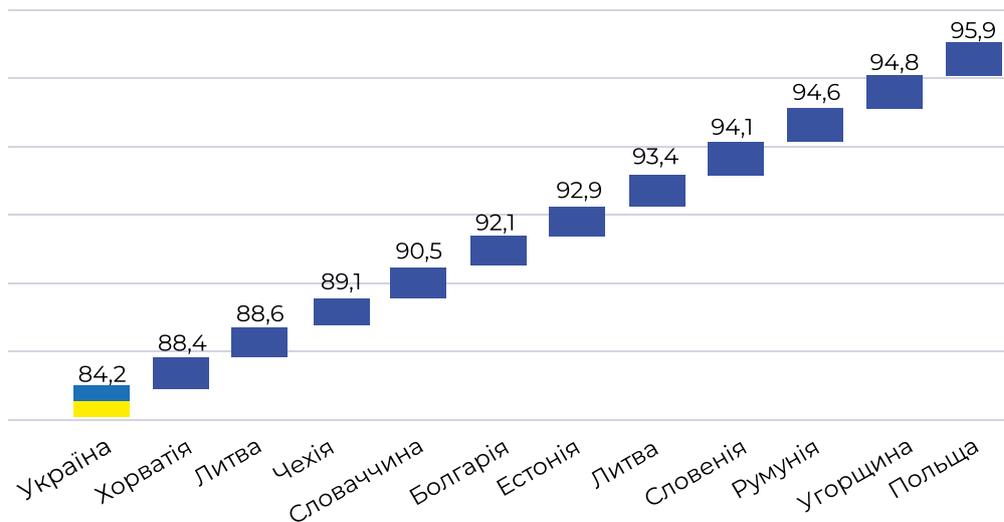
¹⁸ Покриття високошвидкісним Інтернетом – індикатор, який використовується для моніторингу прогресу у досягненні ЦСР 17 щодо активізації глобального партнерства для сталого розвитку та ЦСР 9 щодо промисловості, інновацій та інфраструктури. Індикатор вимірює частку домогосподарств, які мають фіксоване підключення до мережі високої пропускну здатності (VHCN) // High-speed internet coverage. Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_17_60_custom_17925048/default/table

Покриття високошвидкісним Інтернетом (% домогосподарств; 2024)

Довідково: У 2023 р. в Україні відсоток домогосподарств з доступом до Інтернету становив 84,2%.¹⁹

Доступ домогосподарств до Інтернету вдома (% , 2023)

¹⁹ DataHub. Households with Internet access at home (<https://datahub.itu.int/data/?i=12047>). Домогосподарства з доступом до Інтернету вдома – показник стосується частки домогосподарств із доступом до Інтернету вдома. Доступ може здійснюватися через стаціонарну або мобільну мережу. Якщо один член домогосподарства має мобільний телефон із підключенням до Інтернету та робить його доступним для всіх членів, то вважається, що домогосподарство має доступ до Інтернету.

Сталий розвиток міст і громад

Євроінтеграція сприяє зменшенню забруднення довкілля побутовими відходами. Більшість держав, колишніх країн-кандидатів, демонструє позитивну динаміку переробки побутових відходів, особливо після їх вступу в ЄС.

У більшості держав, які недавно приєдналися до ЄС, рівень переробки побутових відходів²⁰ поступово зростає. Значний прогрес помітний у таких країнах, як Словенія, Словаччина, Литва, Латвія, Чехія та Польща. Проте у Румунії та Болгарії спостерігається незначне зниження рівня переробки.

Рівень переробки побутових відходів (%)

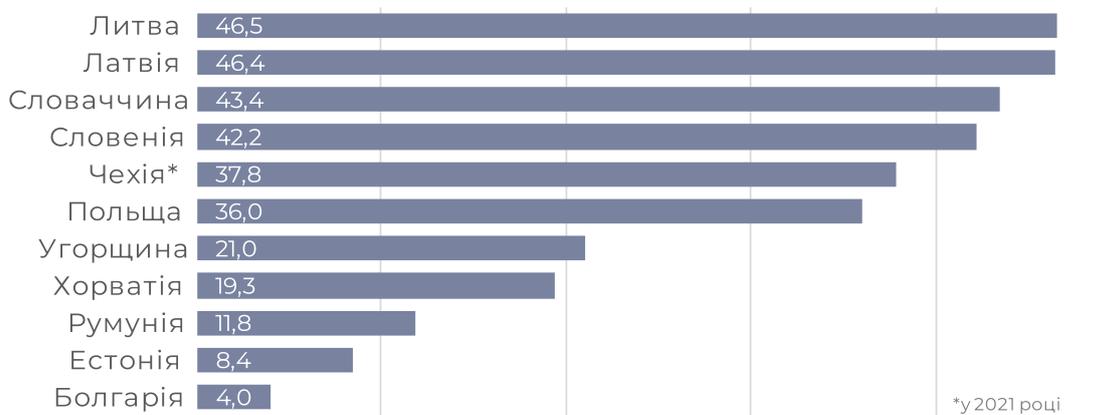
У 2022 році низка країн, що недавно приєдналися до ЄС, переробляла більше половини побутових відходів, а їхні показники були вищими за рівень переробки в середньому по ЄС (49,1%). Зокрема, мова йде про Словенію (62,6%), Латвію (50,8%) та Словаччину (49,5%). Досить низький рівень переробки побутових відходів спостерігається у Румунії (12,3%).

Довідково: У 2022 році в Україні було перероблено та утилізовано близько 9,9% побутових відходів, з яких 1,66% спалено, 8,24% потрапило на заготівельні пункти вторинної сировини та сміттєпереробні лінії.

²⁰ Рівень переробки побутових відходів – індикатор, який використовується для моніторингу прогресу в досягненні ЦСР 11 щодо забезпечення інклюзивності, безпеки, стійкості та сталості міст та населених пунктів. Ціль має на меті оновлення та планування міст та інших населених пунктів таким чином, щоб вони створили можливість для всіх мешканців, забезпечуючи доступ до основних послуг, енергії, житла, транспорту, зелених громадських просторів тощо, одночасно покращуючи використання ресурсів та зменшуючи вплив на довкілля. Індикатор вимірює тоннаж перероблених побутових відходів, поділений на загальну кількість утворених побутових відходів // Recycling rate of municipal waste. Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/data-browser/view/sdg_11_60/default/table?lang=en&category=sdg.sdg_11

Найбільше зростання рівня переробки побутових відходів з часу вступу в ЄС демонструють Литва (46,5%), Латвія (46,4%), Словаччина (43,4%) та Словенія (на 42,2%). Найменший рівень зростання продемонстрували Естонія (8,4%) та Болгарія (4%).

Зростання рівня переробки побутових відходів (у 2022 році порівняно із роком вступу; на %)

Збереження морських екосистем

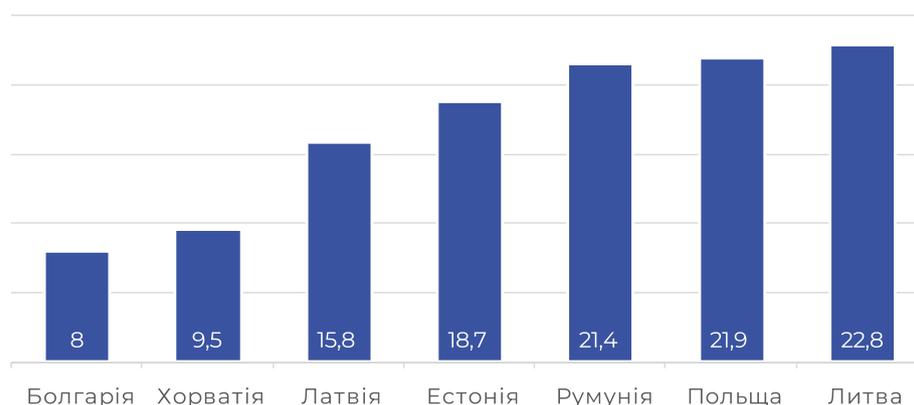
Вступ до ЄС сприяє збільшенню площі морських природоохоронних територій, що є запорукою збереження морських екосистем, забезпечення здорового для життя довкілля та продовольчої безпеки.

Площа морських природоохоронних територій²¹ у країнах, які недавно приєдналися до ЄС, у 2022 році варіюється від 8% у Болгарії до 22,8% у Литві. За абсолютною площею лідирує Польща з 7 249 км². У 2022 році загальна площа морських природоохоронних територій в ЄС складала 628 749 км², що становить 12,3%.

Площа морських природоохоронних територій (2022)	%	км ²
Болгарія	8	2 857
Хорватія	9,5	5 281
Латвія	15,8	4 470
Естонія	18,7	6 814
Румунія	21,4	6 354
Польща	21,9	7 249
Литва	22,8	1 551
ЄС-27	12,3	628 749

У 2022 році відсоток морських природоохоронних територій в Литві, Польщі, Румунії, Естонії та Латвії є більшим, ніж середній по ЄС (який становив 12,3%).

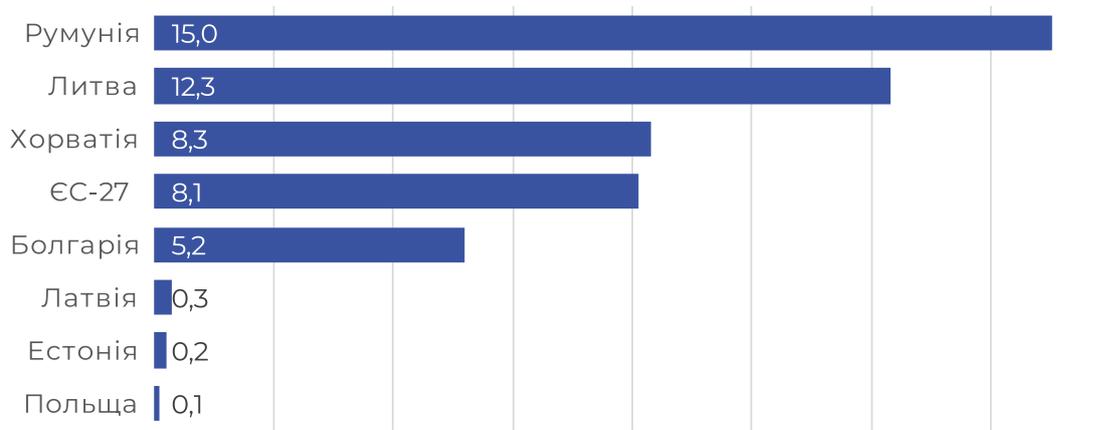
Площа морських природоохоронних територій (% , 2022)

²¹ Площа морських природоохоронних територій – індикатор, який вимірює площу морських природоохоронних територій у морських водах ЄС. Індикатор охоплює національно визначені природоохоронні території та об'єкти Natura 2000. Він використовується для моніторингу прогресу в досягненні ЦСР 14 щодо збереження та сталого використання океанів, морів та морських ресурсів для сталого розвитку, що є частиною пріоритетів Європейської Комісії в рамках напрямку «Підтримка якості нашого життя: продовольча безпека, вода та природа». Ціль взаємозалежна з широким спектром інших ЦСР, оскільки океани підтримують економіку та засоби до існування прибережних регіонів, сприяють виробництву продовольства та виконують функцію поглиначів вуглецю // Surface of the marine protected areas. Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_14_10/default/table?lang=en&category=t_env.t_env_biodiv

З моменту вступу в ЄС колишні країни-кандидати продемонстрували зростання відсотку морських природоохоронних територій. У 2022 році відсоток таких площ найбільше зріс у Румунії, Литві та Хорватії.

Зростання площі морських природоохоронних територій (%; різниця між 2022 та 2012 роками)

Захист та відновлення наземних екосистем

Країни, які недавно приєдналися до ЄС, лідирують у розширенні природоохоронних територій та демонструють високі показники площ таких територій в ЄС. Це сприяє збереженню наземних екосистем, здоровому довкіллю та підвищенню якості життя людей.

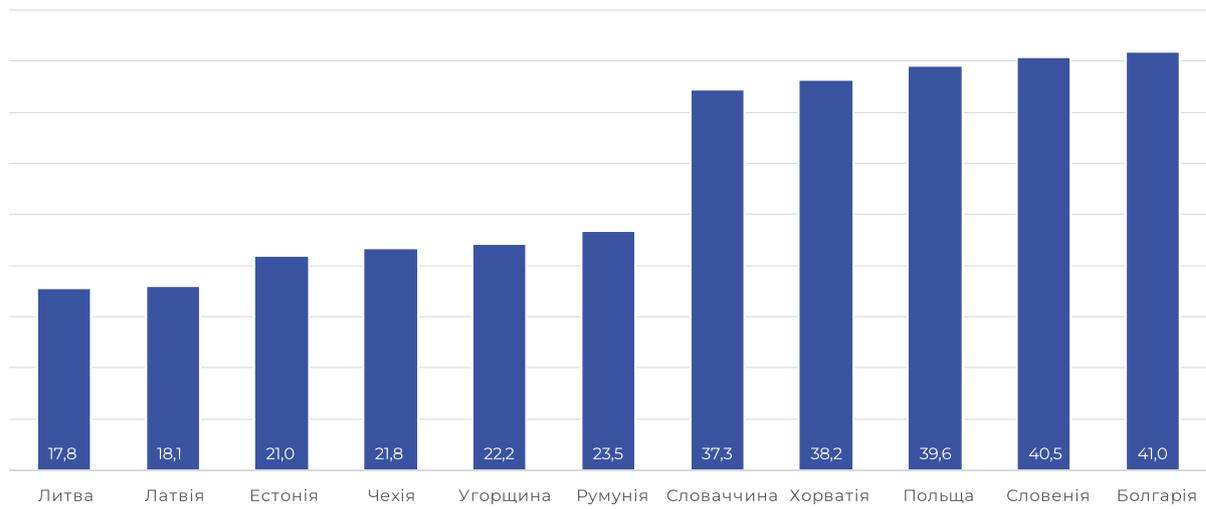
У 2022 році загальна площа наземних природоохоронних територій в ЄС складала 1 079 412 км², що становить 26,1% території ЄС. Площа наземних природоохоронних територій у країнах, які недавно приєдналися до ЄС, варіювалася від 17,8% у Литві до 41,0% у Болгарії. За абсолютною площею лідирує Польща з 123 491 км².

Площа наземних природоохоронних територій (2022)	%	км ²
Литва	17,8	11 534
Латвія	18,1	11 723
Естонія	21,0	9 522
Чехія	21,8	17 257
Угорщина	22,2	20 688
Румунія	23,5	55 901
Словаччина	37,3	18 321
Хорватія	38,2	21 530
Польща	39,6	123 491
Словенія	40,5	8 212
Болгарія	41,0	45 465
Литва	26,1	1 079 412
ЄС-27	12,3	628 749

У 2022 році відсоток наземних природоохоронних територій в окремих країнах-кандидатах на вступ в ЄС був вищий, ніж в ЄС. Найбільші показники продемонстрували Болгарія (41,0%), Словенія (40,5%), Польща (39,6%), Хорватія (38,2%) та Словаччина (37,3%).

²² Площа наземних природоохоронних територій – індикатор, який вимірює площу та частку наземних охоронних територій, що включають національно визначені охоронні території та об'єкти Natura 2000. Індикатор моніторить виконання ЦСР 15, яка спрямована на захист, відновлення та сприяння збереженню та сталому використанню наземних, внутрішніх водних та гірських екосистем, а також є складовою пріоритетів Європейської Комісії в рамках «Підтримка якості нашого життя: продовольча безпека, вода та природа» // Surface of the terrestrial protected areas. Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_15_20/default/table?lang=en&category=t_env.t_env_biodiv

Площа наземних природоохоронних територій (%; 2022)

Довідково: У 2022 році площа земель природно-заповідного фонду України становила 41 730,083 км², що становить 6,9% в загальній площі країни.²³

²³ Довкілля України. Статистичний збірник. 2022. Державна служба статистики України, 2023. https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2023/zb/10/zb_dov_22.pdf

Висновки

Держави-члени, які останніми приєднались до Європейського Союзу, демонструють системне покращення екологічної якості життя свого населення. Це означає, що вступ в ЄС приносить вигоди не лише державам та ЄС, а й переваги та позитивні зміни для повсякденного життя людей. Кожна окрема вигода, яку створює європейська інтеграція, посилює іншу, таким чином забезпечує підвищення екологічної якості життя мешканців загалом.

Багато позитивних змін проявляються саме після вступу країн до ЄС. Це означає, що перехід на європейські стандарти, застосування європейських практик та інструментів можуть суттєво вплинути на ті чи інші показники. Таку ситуацію, зокрема, спостерігаємось щодо зростання якості та тривалості життя та здоров'я людей, перетворення енергії у доступну та чистішу, надання доступу до сучасних технологій та розширення можливості людей, збереження та відновлення природи.

Такі вигоди необхідно комунікувати населенню, яке повинно формувати свою думку про майбутнє країни та переваги від вступу в ЄС, базуючись на достовірних даних. У цьому контексті інформування про досвід країн, які вже пройшли свій шлях від країни-кандидата на вступ в ЄС до повноправного членства, є дуже корисним.